పాఠము - 3

1. వైమార్ రిపబ్లిక్ - జర్మనీ

2. అంతర్జాతీయ భద్రతకు ఫ్రాన్స్ అన్వేషణ

లక్ష్యం

మొదటి ప్రపంచ యుద్ధానంతరం జర్మనీలో ఏర్పడిన వైమార్ రిపబ్లిక్ గురించి, అంతర్జాతీయ భద్రతకు ఫ్రాన్స్ చేసిన ప్రయత్నాల గురించి తెలియజేయడమే ఈ పాఠం లక్ష్యం.

విషయ సంగ్రహం :

I వైమార్ రిపబ్లిక్ - జర్మనీ

3.1 పరిచయం

3.2 మొదటి ప్రపంచయుద్ధానంతరం జర్మనీ పరిస్థితి

3.3 వైమార్ రిపబ్లిక్

3.3.1 విదేశీ వ్యవహారాలు

3.3.2 రష్యా, జర్మనీల మధ్య సంబంధాలు

3.3.3 ఫ్రాన్స్ రూర్‌ను ఆక్రమించుకోవడం

3.3.4 జర్మనీకి సమితిలో సభ్యత్వం

3.3.5 వైమార్ రిపబ్లిక్ పతనానికి కారణాలు

3.3.5.1 కమ్యూనిజం వ్యాప్తి చెందడం

3.3.5.2 ఆర్థిక సంక్షోభము

3.3.5.3 యూదు వ్యతిరేక ప్రచారం

3.3.5.4 ఇతర కారణాలు

II అంతర్జాతీయ భద్రతకు ఫ్రాన్స్ అన్వేషణ

3.1 పరిచయం

3.2 ఫ్రాన్స్ భద్రత సమస్య

3.3 ఇంగ్లాండ్ అమెరికాలు ఫ్రాన్స్‌తో సంధులు చేసుకోవడం

3.4 ఫ్రాన్స్ రూర్‌ను ఆక్రమించుకోవడం

3.5 సమితి ద్వారా భద్రతకై ఫ్రాన్స్ ప్రయత్నం చేయడం

3.5.1 పరస్పర సంధి ముసాయిదా

3.5.2 జెనీవా సంధి ముసాయిదా

3.5.3 లొకర్నో ఒడంబడికలు

3.5.4 పారిస్ ఒడంబడిక (కెల్లాంగ్ - బ్రియాండ్ ఒడంబడిక)

3.5.5 సాధారణ చట్టము

3.6 సమితి ప్రయత్నం లేకుండా భద్రతా స్థాపనకు జరిగిన ప్రయత్నాలు

3.6.1 ఫ్రాన్స్ బెల్జియం మైత్రి సంధి

3.6.2 ఫ్రాన్స్ పోలండ్‌ల మైత్రి సంధి

3.6.3 ఫ్రాన్స్, చెకొస్లొవేకియాల మధ్య సంధి

3.6.4 ఫ్రాన్స్, రుమేనియాల మధ్య, ఫ్రాన్స్, యుగోస్లావియాల మధ్య సంధులు

3.6.5 చిన్న రాజ్యాల సౌహార్ద కూటమి

3.6.6 ఇటలీ మైత్రి సంధులు

3.6.7 బాల్కన్ ఒప్పందము

3.6.8 మధ్య ప్రాచ్యంలో భద్రతా స్థాపనకు జరిగిన సాద్‌బాద్ ఒడంబడిక

3.6.9 స్కాండినేవియా రాజ్యాల కూటమి

3.6.10 బాల్టిక్ ఒడంబడిక

3.6.11 రోమ్ ఒప్పందము

3.6.12 లండన్ ఒడంబడిక

3.6.13 జర్మనీలో హిట్లర్ అధికారంలోకి వచ్చిన తరువాత ఏర్పడిన నూతన సంధులు

3.6.14 ఫ్రాన్స్ రష్యాల మధ్య సంధి

3.6.15 రెండు రకాల ఒడంబడికలను ఏర్పాటు చేయడానికి ఫ్రాన్స్ చేసిన విఫల ప్రయత్నాలు

3.6.16 ఫ్రాన్స్, ఇటలీల మధ్య సంధి

3.6.17 రష్యా, చెకొస్లొవేకియా మధ్య సంధి

వైమార్ రిపబ్లిక్ - జర్మనీ

1.1 పరిచయం : యూరప్ ఖండంలో జర్మనీ భౌగోళికంగా కీలక స్థానంలో ఉన్నది. అయితే ఆధునిక ప్రపంచ చరిత్రలో అనేక క్లిష్ట సమస్యలను సృష్టించిన ఘనత దీనికే దక్కుతుంది. గత 25 సంవత్సరాల కాలంలో జర్మనీ తన తీవ్ర సైనిక వాదంవల్ల రెండు ప్రపంచయుద్ధాలను తెచ్చి పెట్టిందని పశ్చిమ రాజ్యాలు భావించినాయి. యూరప్‌లోని తూర్పు పశ్చిమ ప్రాంతాలమధ్య తేలికైన

రాకపోకల మార్గాలన్నీ జర్మనీ గుండా మాత్రమే ఉన్నాయి. తూర్పు పశ్చిమ యూరప్‌లకు మధ్య ఉన్నందువల్ల జర్మనీ యూరప్‌లోని వర్తక వ్యాపారాలకు కేంద్రస్థానమైంది. అంతేగాక భౌగోళికంగా కీలక స్థానములో ఉన్న జర్మనీ యూరప్ దౌత్యరంగంలో కూడా అతి ప్రధానమైన పాత్ర వహించటానికి వీలైంది. క్రీ.శ. 1870-1871 లలో ఏకీకరణం చెందిన జర్మనీ క్రీ.శ. 1914 నాటి అపరిమితమైన సహజవనరులు, పెరుగుతున్న జనాభా, పారిశ్రామిక సైనిక రంగాలలో సాధించిన అభివృద్ధి మొదలైన కారణాల వల్ల పారిశ్రామిక వాణిజ్య సైనిక రంగాలలో అసాధారణమైన విజయాలను సాధించింది. జర్మనీ సహజ సంపద ఎక్కువగా ఉన్న దేశము. రూర్, ఎగువ సైలీషియా, శాక్సనీ (Saxony) లలో విలువైన బొగ్గు గనులున్నాయి. నూనెగనులు చాలా తక్కువగా ఉన్నప్పటికీ జర్మనీ జనబాహుళ్యంగల దేశం కాబట్టి మానవ శక్తిని ఉపయోగించుకోగల్గింది. అందువల్ల జర్మనీ నూనె కొరతవల్ల అంతగా ఇబ్బంది పడలేదు. మొదటి ప్రపంచ యుద్ధానంతరం ఆల్సేస్ - లోరేయిన్‌లను ఫ్రాన్సుకివ్వడం వల్ల జర్మనీ ఇనుప గనులున్న ప్రదేశాన్ని పోగొట్టుకొన్నది. అయినప్పటికీ విదేశాలనుంచి దిగుమతి చేసుకొని జర్మనీ ఇనుప ఖనిజం కొరత సమస్యను అధిగమించగల్గింది.

పైన పేర్కొనట్లుగా అనేక సహజ సంపదలున్న జర్మనీ ప్రపంచ రాజకీయాలలో అతిముఖ్యమైన దేశము. మధ్యయూరప్ ఆగ్నేయ యూరప్‌లోని రాజ్యాలన్నీ ఆర్థికంగా జర్మనీ మీద ఆధారపడి ఉన్నాయి. అంతేకాక బాల్కన్ రాజకీయాలలో జోక్యం చేసికొని ఆ ప్రాంతంలో విప్లవాలను ప్రోత్సహించటం వలన తన పలుకుబడిని నెలకొల్పుకోవటానికి జర్మనీ శతవిధాల ప్రయత్నించసాగింది. తన సైనిక బలాన్ని విపరీతంగా పెంచుకొంటున్న జర్మనీకి బ్రిటన్, ఫ్రాన్సులతో తీవ్రవిరోధం ఏర్పడింది. తన సరిహద్దుల రక్షణ సాకుతో జర్మనీ చేస్తున్న సైనిక సన్నాహాల వల్ల ఇరుగు పొరుగు దేశాలు ఆందోళన చెందినాయి. సైనిక బలమున్న జర్మనీ రాజ్యవిస్తరణ కార్యక్రమాన్ని చేపట్టినందువల్ల యూరప్‌లో అనేక సమస్యలు తలెత్తినాయి. ముఖ్యంగా జర్మనీ రాజ్యకాంక్ష రెండో ప్రపంచ యుద్ధానికి దారితీసింది.

3.2 మొదటి ప్రపంచ యుద్ధానంతరం జర్మనీ పరిస్థితి : మొదటి ప్రపంచ యుద్ధంలో జర్మనీ వీరోచితంగా పోరాడినప్పటికి విపరీతమైన అనగా లెక్కతెలియని విధంగా నష్టమును చవిచూచింది. మరీముఖ్యంగా ఆర్థికంగా, సైనికంగా పూర్తిగా దెబ్బతిన్నది. యుద్ధ విరమణ సంధి మీద సంతకం చేసిన జర్మనీ అనేక క్లిష్టమైన సమస్యలను ఎదుర్కోవలసి వచ్చినది. యుద్ధం తొలిదశలోనే అనేక సైనిక విజయాలను సాధించిన జర్మనీ చివరికి పూర్తిగా ఓడిపోయి మిత్ర రాజ్యాలకు లొంగిపోవలసి వచ్చింది. అంతేకాక జర్మనీ అంతరంగిక సంక్షోభాన్ని కూడా ఎదుర్కోవలసి వచ్చినది. అయినప్పటికి యుద్ధానంతరం ఒక క్రమశిక్షణ ఉన్న జాతిగా అనేక క్లిష్ట సమస్యలకు ధైర్యంగా ఎదుర్కొవడమేగాక అంతరంగిక అరాచక పరిస్థితులను అధిగమించి సుస్థిర రాజకీయ వ్యవస్థలను కూడా జర్మనీ ఏర్పాటు చేయగల్గింది.

3.3 వైమర్ రిపబ్లిక్ (Weimar Republic) : మొదటి ప్రపంచ యుద్ధంలో ఓడిపోయిన జర్మనీ ఆంతరంగిక రాజకీయ సంక్షోభాన్ని ఎదుర్కొవలసి వచ్చింది. పరాజయం వలన జర్మన్‌ల నైతిక బలం దిగజారింది. ఆహార పదార్థాల కొరత ఏర్పడటంతో జర్మనీలు రష్యన్ కమ్యూనిస్ట్ విప్లవ భావాల ప్రభావానికి లోనుకాసాగినారు. సోవియట్ రష్యానుంచి స్వదేశానికి తిరిగి వచ్చిన జర్మన్ ఖైదీలు తమ దేశప్రజలకు కమ్యూనిస్ట్ విప్లవ సిద్ధాంతాలను బోధించసాగినారు. యుద్ధంలో జర్మనీ సైన్యం ఓడిపోవడానికి యుద్ధానంతరం దేశం అన్నిరకాలైన దుస్థితిని ఎదుర్కొవడానికీ కైజర్ కారణమని అతనిపట్ల ఆగ్రహాన్ని పెంచుకోవడంతో దేశంలో రాచరిక వ్యతిరేక ఉద్యమం చెలరేగింది. క్రీ.శ.1918 అక్టోబర్‌లో కీల్ నౌకా స్థావరంలో కార్మికులు ప్రభుత్వం మీద తిరుగుబాటు చేసినప్పుడు దేశవ్యాప్తంగా విప్లవం వచ్చింది. బవేరియాలోను, బెర్లిన్‌లోను, తిరుగుబాట్లు సమ్మెలు జరిగినాయి. క్రీ.శ. 1918 నవంబర్ 8న కైజర్ రెండోవిలియమ్ సింహాసనాన్ని త్యజించి కుటుంబ సమేతంగా దేశం విడిచి పెట్టిపోయి హాలెండ్‌లో ఆశ్రయం పొందాడు. అంతవరకు ఛాన్సలర్‌గా పనిచేసిన ప్రిన్స్‌మాక్స్ (Prince Max) తన పదవీ బాధ్యతలను మెజారిటీ సోషలిస్టుల (Majority Socialists) నాయకుడైన హెర్ ఎబర్ట్‌కు అప్పగించినాడు. వీరినే సోషల్ డెమోక్రట్స్ అంటారు. జర్మనీని రిపబ్లిక్‌గా

ప్రకటించటం జరిగింది. ఎబర్ట్ అతని సహచరులు మార్క్సిజమ్‌లో నమ్మకమున్నవారు. స్పార్టకస్‌లు అనే జర్మన్ బోల్షివిక్‌లు దేశవ్యాప్తంగా సోవియట్‌లను నెలకొల్పి శ్రామిక వర్గ నియంతృత్వం స్థాపితవమైనట్లుగా ప్రకటించినారు. దేశమంతటా అరాచక పరిస్థితులు ఏర్పడినాయి. ఆ పరిస్థితులలో సోషల్ డెమోక్రట్‌లు సైన్యం సహాయంతో దేశంలోని ధనిక వర్గం సహాయంతో స్పార్టకస్‌లను అణచి వేయడానికి ప్రయత్నించినారు. క్రీ.శ. 1919 జనవరిలో దేశవ్యాప్తంగా సమ్మెను నిర్వహించి బెర్లిన్‌లో కమ్యూనిస్ట్ విప్లవాన్ని సాధించడానికి స్పార్టకస్‌లు ప్రయత్నించినారు. అయితే కమ్యూనిస్ట్ తిరుగుబాటును రిపబ్లిక్ ప్రభుత్వము సైన్యం సహాయంతో అణచివేసింది. కార్ల్‌లిబ్‌నెక్, రోసలగ్జెంబర్గ్, అనే కమ్యూనిస్ట్ నాయకులను చంపినారు. కమ్యూనిస్ట్ విప్లవాన్ని అణచివేసిన సోషల్ డెమోక్రట్‌లు సైనిక నాయకుల సహాయంతో రిపబ్లిక్ నాయకత్వాన్ని స్వీకరించినారు.

సార్వత్రికమైన ఓటుహక్కు ప్రకారం జాతీయ ప్రతినిధుల సభ రాజ్యాంగాన్ని తయారు చేయడం కోసం వైమర్ చారిత్రాత్మక పట్టణంలో సమావేశమైంది. శాసనసభలో మెజారిటీ స్థానాలను గెలుచుకోలేక పోయిన సోషల్ డెమాక్రటిక్ పార్టీ, డెమాక్రాట్స్, సెంటర్ పార్టీ, మొదలైన ఇతరపార్టీల సహకారంతో పిలిప్‌షీడ్‌మన్ నాయకత్వంలో మిశ్రమ ప్రభుత్వాన్ని స్థాపించింది. మిత్రరాజ్యాలు తయారు చేసిన వర్సై సంధిమీద సంతకం చేయడం మిశ్రమ ప్రభుత్వం ప్రథమ కర్తవ్యమైంది. క్రీ.శ. 1920 జూలైలో ప్రాథమిక హక్కులు జనవాక్య సేకరణ ఇనీషియేటివ్ (Initiative) మొదలైన ప్రజాస్వామ్య లక్షణాలతో కూడిన నూతన రాజ్యాంగాన్ని శాసనసభ ఆమోదించింది. దీనినే వైమర్ రాజ్యాంగం అంటారు. ఈ రాజ్యాంగం ప్రకారం జర్మనీలో రాచరికం రద్దయి ప్రజాస్వామ్యం ఏర్పడింది. సోషల్ డెమోక్రట్ల నాయకుడైన హెర్‌ఎబర్ట్ వైమార్ రిపబ్లిక్ ప్రథమ అధ్యక్షుడుగా ఎన్నికైనాడు. వైమర్ రిపబ్లిక్ క్రీ.శ. 1920 నుంచి క్రీ.శ. 1933 వరకు కొనసాగింది. రిపబ్లిక్ తొలి సంవత్సరాలలో ప్రభుత్వం అనేక క్లిష్టసమస్యలను ఎదుర్కోవలసి వచ్చినది. అవమానకరమైన వర్సైసంధిని ఆమోదించిన ప్రభుత్వమనే ఆరోపణను వైమర్ రిపబ్లిక్ మీద చేసినారు. అంతేకాక జర్మనీని మిత్రరాజ్యాలు దోషులుగా పరిగణించినాయి. దేశములో అనేక భూభాగాలను వలసలను పోగొట్టుకోవడమేగాక జర్మనీ ఎక్కువ మొత్తంలో నష్టపరిహారాన్ని కూడా మిత్రరాజ్యాలకు చెల్లించవలసి వచ్చినది. రైన్ భూభాగం శత్రుసేనల ఆక్రమణలో ఉంది. పరిశ్రమలన్నీ పూర్తిగా దెబ్బతిన్నాయి. ప్రజలు కనీ విని ఎరుగని అష్టకష్టాలను చవిచూడవలసి వచ్చినది. మొత్తం మీద జర్మనీ దుర్భరమైన దురదృష్టకరమైన పరిస్థితిలో ఉన్నది. ఈ విధంగా వైమర్ రిపబ్లిక్ లోగడ ఏ జర్మన్ ప్రభుత్వము ఎదుర్కొనని విపరీత పరిస్థితులను ఎదుర్కోవలసి వచ్చింది. దేశ ఆంతరంగిక పరిస్థితులను చక్కదిద్దటానికి ముందుగా తప్పనిసరియైన పరిస్థితులలో ప్రభుత్వం మిత్రరాజ్యాల ఆదేశాలను పాటించి నష్టపరిహార సమస్యను పరిష్కరించవలసి వచ్చింది.

3.3.1 విదేశీయ వ్యవహారాలు : విదేశీ వ్యవహారాల్లో వైమర్ రిపబ్లిక్ కొంత విజయాన్ని సాధించింది. క్రీ.శ. 1919 నుంచి క్రీ.శ.1923 వరకు జర్మనీ కొన్ని గడ్డు సమస్యలను ఎదుర్కొనవలసి వచ్చింది. జర్మనీ ఫ్రాన్స్‌ల మధ్య సంబంధాలు పూర్తిగా చెడిపోవడమేగాక ఫ్రెంచి సైన్యాలు జర్మన్ భూభాగంలోకి ప్రవేశించినాయి. రైన్ భూభాగంలో ఫ్రాన్స్ విభజనోద్యమాన్ని ప్రేరేపించినందువల్ల రెండు దేశాల మధ్య వైషమ్యాలు పెరిగినాయి. ఎగువ సైలీషియా తనకు పూర్తిగా రావలెనని జర్మనీ కోరింది. నిజానికి క్రీ.శ. 1921 లో జరిగిన జనవాక్య సేకరణ ప్రకారం సైలీషియాను పూర్తిగా జర్మనీలో విలీనం చేయవలసింది. కానీ పోలెండ్ జర్మన్ కోరికను వ్యతిరేకించి సైలీషియా సమస్యను సమితి ముందుంచింది. సమితి ఎగువసైలీషియాలో మూడింట రెండువంతుల భాగాన్ని జర్మనీకిచ్చి ప్రధానమైన పారిశ్రామికంగా అభివృద్ధి చెందిన ఖనిజ సంపద ఉన్న భాగాన్ని పోలండ్‌కిచ్చింది. ఈ ఏర్పాటును జర్మన్‌లు హర్షించలేదు. ఈ కాలంలో జర్మన్ విదేశాంగ విధానంలో మరొక ముఖ్యమైన విషయము మనము ఇంతకు ముందు ప్రస్తావించిన నష్టపరిహార సమస్య.

3.3.2 రష్యా జర్మనీల మధ్య సంబంధాలు : 1922 లో జర్మనీ సోవియట్ రష్యాతో రపెల్లో సంధి చేసికొన్నది. ఈ సంధి ప్రకారం రెండు దేశాలమధ్య సాధారణ దౌత్య సంబంధాలు నెలకొన్నాయి. రెండు దేశాలు పరస్పరం ఒకదేశం నుంచి మరొక దేశం ఆశించిన కోరికలను విడనాడి వాణిజ్య సంబంధాలను కూడా నెలకొల్పుకోవడానికి అంగీకరించినాయి. ఈ సంధి

ద్వారా జర్మనీ రష్యాలు తమ చుట్టూ ఉన్న విరోధ వలయాన్ని చేధించడానికి ప్రయత్నించినాయని చెప్పవచ్చు. ఈ సంధి జరిగిన తరువాత పశ్చిమ రాజ్యాలు ముఖ్యంగా ఫ్రాన్స్ విపరీతంగా ఆందోళనకు గురైంది.

3.3.3 ఫ్రాన్స్ రూర్‌ను ఆక్రమించుకోవడం : రష్యాతో రపెల్లో సంధి చేసికొన్న జర్మనీ మీద పగతీర్చుకోవడానికి ఫ్రాన్స్ 1923లో జర్మనీకి చెందిన రూర్‌ను ఆక్రమించుకొన్నది. ఫ్రాన్స్ చేసిన రూర్ ఆక్రమణకు జర్మనీ విముఖత వెల్లడించింది. ఈ పరిస్థితులలో జర్మనీ ఫ్రాన్స్‌ల మధ్య రాజీని సాధించడానికి బ్రిటన్ ప్రయత్నించింది. ఫ్రాన్స్‌కు మిత్రరాజ్యమైనప్పటికి బ్రిటన్‌కు జర్మనీపట్ల సానుభూతి ఉంది. ఫ్రాన్స్‌లో ప్రభుత్వం మారినందువల్ల పరిస్థితులు జర్మనీకి అనుకూలంగా మారినాయి.

నూతన ఫ్రెంచి ప్రభుత్వము తన సైన్యాలను రూర్‌నుంచి ఉపసంహరించుకోవడానికి అంగీకరించింది. ఫ్రెంచి విదేశాంగమంత్రి బ్రీయాండ్ జర్మన్ విదేశాంగ మంత్రి స్ట్రెస్‌మన్ తమ రెండు దేశాలమధ్య సామరస్యాన్ని, సహకారాన్ని, వాంచించినారు. తన ఏకాంతాన్ని ఛేదించుకోవడం ద్వారా జర్మనీ ప్రపంచ రాజకీయాలలో పోగొట్టుకొన్న ప్రతిష్ఠను తిరిగిపొందడం స్ట్రెస్‌మన్ ప్రధాన లక్ష్యము. ఈ లక్ష్యసాధనకోసం జర్మనీ ఫ్రాన్స్‌తో రాజీపడడం అత్యావసరమైంది.

3.3.4 జర్మనీకి సమితిలో సభ్యత్వం : క్రీ.శ. 1925 లో జర్మనీ బ్రిటన్, ఫ్రాన్స్, ఇటలీ, బెల్జియమ్‌లతో ఒడంబడికను చేసుకొన్నది. ఈ సంధి కారణముగా ఫ్రాన్స్ జర్మనీల మధ్య సంబంధాలు అభివృద్ధి చెందడమేకాక క్రీ.శ. 1926లో జర్మనీ సమితిలో సభ్యరాజ్యంగా కూడా చేరింది. ఫ్రాన్స్ తన భద్రతకు హామీ చేకూరినట్లు భావించి సంతృప్తి చెందింది. ఈ విధంగా 1926 నాటికి ప్రపంచములో సుస్థిర శాంతి స్థాపనకు అనువైన వాతావరణము ఏర్పడింది. 1927 నాటికి వివిధ జర్మన్ భూభాగాల నుంచి విదేశ సైన్యాలను ఉపసంహరించడం జరిగింది. మిత్రరాజ్యాల సైనిక కమీషన్ కూడా రద్దుచేయడం జరిగింది. 1928లో ఇతర యూరప్ రాజ్యాలతో సమాన స్థాయిలో జర్మనీ ప్యారిస్ ఒడంబడిక మీద సంతకం చేసింది. యంగ్ కమీషన్ సిఫారసులను అనుసరించి జర్మనీ మిత్రరాజ్యాలకు చెల్లించ వలసిన నష్టపరిహారం మొత్తాన్ని చాలావరకు తగ్గించి 58 సంవత్సరాలలో కట్టేటట్లు నిర్ణయించడం జరిగింది. ఆర్థికంగా జర్మనీ మీద విధించిన అన్నిరకాల అంతర్జాతీయ ఆంక్షలను రద్దుచేయడం జరిగింది. ఒక్క నిరాయుధీకరణ సమస్య మాత్రం అపరిష్కృతంగా ఉండిపోయింది. అయితే ఆయుధాలను కూర్చుకొనే హక్కు జర్మనీకి పరోక్షంగా ఇవ్వడం జరిగిందని చెప్పవచ్చు.

3.3.5 వైమర్ రిపబ్లిక్ పతనానికి కారణాలు : వర్సై సంధి : కఠినమైన షరతులతో కూడిన వర్సైసంధి వైమర్ రిపబ్లిక్ పతనానికి తద్వారా నాజీల విజయానికి తోడ్పడుతుందని చాలామంది విమర్శకుల అభిప్రాయము. వర్సై సంధిలోని అవమానకరమైన షరతులు జాతీయ భావమున్న జర్మన్‌లను గాయపరచటమేకాక మిత్రరాజ్యాల పట్ల జర్మన్లకు పగసాధింపు ధోరణి ఏర్పడటానికి కూడా కారణమైనాయి. ఈ పరిస్థితులలో జర్మన్‌లు కోల్పోయిన ప్రతిష్ఠను తిరిగి సంపాదించడానికి ప్రయత్నించి హిట్లర్ జర్మన్ ప్రజల అభిమానాన్ని చురగొన్నాడు. వైమర్ రిపబ్లిక్‌ను రద్దుచేసి దానిస్థానే ప్రతిష్ఠమైన ప్రభుత్వాన్ని స్థాపించినప్పుడు మాత్రమే జర్మనీ అవమానం నుంచి విముక్తి పొందగలదని ప్రజలలో ప్రచారం చేసినాడు. కానీ వర్సైసంధి కారణముగా మాత్రమే హిట్లర్ విజయాన్ని పొందగల్గినాడని చెప్పడం పూర్తిగా సమంజసం కాదు. వర్సైసంధి జరిగిన 14 సం॥ల తరువాత మాత్రమే జర్మనీలో హిట్లర్ విజయాన్ని సాధించి అధికారంలోకి వచ్చినాడు. యుద్ధం ముగిసిన వెంటనే నాజీ విప్లవం జరుగలేదు. అంతేకాక జర్మనీ కోల్పోయిన ప్రతిష్ఠను సంపాదించుకొన్న తరువాత దాదాపు పది సంవత్సరాలకు గాని వైమర్ రిపబ్లిక్ పతనమైపోయి నాజీపార్టీ అధికారంలోకి రావడం జరుగలేదు. 1932 నాటికి జర్మన్ భూభాగాలనుంచి విదేశ సైన్యాలను ఉపసంహరించడమేకాక నష్టపరిహార సమస్యను కూడా పరిష్కరించడం జరిగింది. నిజానికి నాజీపార్టీ బలప్రయోగం చేసి వైమర్ రిపబ్లిక్‌ను అంతంచేసి అధికారాన్ని హస్తగతం చేసికొన్నది. కాబట్టి నాజీపార్టీ విజయానికి వర్సైసంధి కొంతవరకు మాత్రమే కారణమని చెప్పవచ్చు. వర్సైసంధిని సాకుగా తీసికొని నాజీలు తాము దేశభక్తులుగాను రిపబ్లికన్ ప్రభుత్వ[illegible]ంటినీ దేశానికి వ్యతిరేకమైనవిగ్నాను చిత్రించినారు.

3.3.5.1 కమ్యూనిజం వ్యాప్తి చెందడం : జర్మనీలో వైమర్ రిపబ్లిక్ పతనం కావడానికి నాజీ విప్లవము విజయం చెందడానికి మరొక ముఖ్యకారణము దేశములో కమ్యూనిజం వ్యాప్తి చెందడం. 1930 లో జర్మన్ శాసనసభలో (Reichstag) కమ్యూనిస్ట్ సభ్యుల సంఖ్య 77. అయితే 1932 నాటికి శాసన సభలో కమ్యూనిస్ట్‌ల సంఖ్య కమ్యూనిస్ట్‌ల కంటే తక్కువ. ప్రభుత్వానికి ప్రధాన ప్రతిపక్షమైన కారణంగా చాలామంది జర్మన్‌లు కమ్యూనిస్ట్‌లను సమర్థించినారు. కాని నిజానికి జర్మన్ ప్రజలకు కమ్యూనిస్ట్‌ల పట్ల ద్వేషమెక్కువ. జర్మన్ ప్రజల మనోభావాలను అవగాహన చేసికొన్న నాజీలు జాతీయ సామ్యవాదపార్టీ (National Socialist Party) పతనం కమ్యూనిస్ట్‌ల వ్యాప్తికి తోడ్పడుతుందనే నినాదాన్ని ప్రచారము చేసినారు. కమ్యూనిస్ట్ సిద్ధాంతాల వ్యాప్తివల్ల భీతిచెందిన పారిశ్రామిక వేత్తలు ఇతరసంపన్న వర్గ ప్రజలు నాజీపార్టీకి ఇతోధిక సహాయం చేసినారు. మొత్తం మీద జర్మన్ ప్రజలలో అధిక సంఖ్యాకులకు జర్మనీని కమ్యూనిస్ట్‌ల భారినుండి నాజీలు మాత్రమే కాపాడగలరనే నమ్మకం కలిగింది. కాబట్టి నాజీపార్టీ విజయానికి వైమర్ రిపబ్లిక్ పతనానికి జర్మన్ ప్రజలకు గల కమ్యూనిస్ట్ భీతి ఒక ముఖ్యకారణమని చెప్పవచ్చు.

3.3.5.2 ఆర్థిక సంక్షోభము : మొదటి ప్రపంచ యుద్ధానంతరం జర్మనీలో ఏర్పడిన ఆర్థిక సంక్షోభాన్ని నాజీ పార్టీ స్వప్రయోజనాలకు ఉపయోగించుకొన్నది. వ్యవసాయం బాగా దెబ్బతిన్నందువల్ల వ్యవసాయ దారుల పరిస్థితి సోచనీయంగా ఉంది. ప్రభుత్వ సహాయాన్ని అందచేసి రైతుల పరిస్థితిని మెరుగు పరుస్తామని వాగ్దానం చేసి నాజీలు రైతువర్గంలో తమ పలుకు బడిని పెంచుకొన్నారు. పెద్దవ్యాపారస్తుల పోటీనుంచి చిన్న వ్యాపారస్తులను రక్షించి ప్రభుత్వ సహాయాన్ని అందజేసి వారి పరిస్థితిని మెరుగుపరుస్తామని నాజీలు ప్రచారం చేసినారు. నిరుద్యోగులైన జర్మన్ యువకులను నాజీ సిద్ధాంతాలు బాగా ఆకర్షించినాయి. అందుచేత వారు వైమర్ రిపబ్లిక్ పతనాన్ని వాంఛించినారు. దేశాన్ని ఆర్థిక సంక్షోభం నుంచి వెంటనే విముక్తి చేస్తామని ప్రజలందరికి కావలసిన అన్ని సౌకర్యాలను కలుగ జేస్తామని నిరుద్యోగులైన 5 మిలియన్‌ల జర్మన్‌లకు ఉద్యోగాలిప్పిస్తామని నాజీలు హామీ ఇచ్చినారు. జర్మనీ ప్రజలలో అధిక సంఖ్యాకులు నాజీ ప్రచారాన్ని పూర్తిగా నమ్మి వైమర్ రిపబ్లిక్‌ను పడగొట్టడంలో నాజీ పార్టీకి తమ మద్దతు నిచ్చినారు. అదృష్టవశాత్తు జర్మనీ ఆర్థిక సంక్షోభం నుంచి విముక్తి చెందుతున్న తరుణంలోనాజీ పార్టీ అధికారంలోని వచ్చింది.

3.3.5.3. యూదు వ్యతిరేక ప్రచారము: జర్మనీలో వైమర్ రిపబ్లిక్ అంతమై నాజీ విప్లవము విజయం పొందటానికి మరొక ముఖ్య కారణము యూదులకు వ్యతిరేకంగా (Anti-Senitic) నాజీలు చేసిన విరామము లేని ప్రచారము జర్మన్‌లు యూదులను విదేశస్తులుగా భావించి ద్వేషించేవారు. జర్మనీలో యూదులు సంపన్న వర్గానికి చెందినవారు. జర్మనీ ఎదుర్కొంటున్న క్లిష్ట పరిస్థితులకు ముఖ్యంగా ఆర్థిక దుస్థితికి యూదులు కారణమనే ప్రచారాన్ని కొనసాగించి నాజీలు జర్మనీ ప్రజలకు యూదుల పట్ల ద్వేషాన్ని పెంపొందించినారు. ఈ విధంగా యూదు వ్యతిరేక ప్రచారం చేసి ప్రజలలో పలుకుబడి సంపాదించుకొని నాజీలు వైమర్ రిపబ్లిక్‌ను అంతం చేసినారు.

3.3.5.4. ఇతర కారణాలు : జర్మనీలో ప్రజాస్వామ్య మెప్పుడూ ప్రజల మన్ననలను చూరగొనలేదు. జర్మనీలు తమ జాతి చరిత్రలో ఎప్పుడూ ప్రజా ప్రభుత్వాన్ని ఆచరణలో పెట్టలేదు. అందువల్ల వైమర్ రిపబ్లిక్‌ను పతనం చేసి నాజీ పార్టీ అధికారంలోకి వచ్చినప్పుడు జర్మన్‌లు ప్రజా ప్రభుత్వాన్ని కోల్పోయినట్లు ఏమాత్రం బాధపడలేదు. యుద్ధం చేసి పెద్ద సామ్రాజ్యాన్ని నిర్మించడంలో నమ్మకమున్న జర్మన్‌లలోనాజీ పార్టీ సైనిక తత్వాన్ని పునరుద్ధరించింది. అంతేకాక నాజీ పార్టీని వ్యతిరేకించే ప్రతిపక్షాల మధ్య ఐకమత్యం కూడా లేదు. ప్రజలను తన సిద్ధాంతాల వైపుకు ఆకర్షించటానికి హిట్లర్ అనేక చిత్రమైన పద్ధతులను అనుసరించినాడు. గోధుమ రంగు చొక్కాల దళాన్ని (Brown Shirts) తయారు చేసి ప్రజలలో హిట్లర్ సైనిక తత్వాన్ని పెంపొందించినాడు. వారి సహాయంతో తన ప్రత్యర్థులను అణచివేసినాడు.

నాజీ పార్టీ చిహ్నంగా ప్రజాదరణ పొందిన స్వస్తిక్ (Swastika) ను ప్రవేశ పెట్టినాడు. జర్మన్ జాతి గొప్పదనే నాజీ సిద్ధాంతము జర్మన్ ప్రజలను ముగ్ధులను చేసింది. అటువంటి అసత్య ప్రచారాల ద్వారా నాజీలు ప్రజలలో తమ పలుకుబడిని పెంపొందించుకొన్నారు.

(2) అంతర్జాతీయ భద్రతకు ఫ్రాన్స్ అన్వేషణ :

3.2.1 పరిచయం : 1918 లో మొదటి ప్రపంచ యుద్ధం ముగిసిన తరువాత అంతర్జాతీయ పరిస్థితులు సుస్థిర శాంతి స్థాపనకు అనుకూలంగా ఉన్నాయి. యుద్ధాలను నివారించి అంతర్జాతీయ శాంతిని నెలకొల్పవలెనని సదుద్దేశంతో ప్రపంచ నాయకులు పారిస్ శాంతి సంధులను రూపొందించినారు. రాజ్యాల మధ్య సహకారమూ, సదవగాహనా అభివృద్ధి చెంది అంతర్జాతీయ శాంతి భద్రతలు నెలకొని, ఒక నూతన శకం ప్రారంభమవుతుందనే ఆశ ప్రపంచ ప్రజలందరిలోనూ అంకురించింది. యుద్ధాలను నివారించడానికి, అంతర్జాతీయ వివాదాలను శాంతియుతంగా పరిష్కరించడానికి, దురాక్రమణను సమిష్టిగా ఎదుర్కోడానికి నానాజాతి సమితి అనే అంతర్జాతీయ సంస్థను నెలకొల్పడం జరిగింది. ప్రపంచ శాంతి భద్రతలను పరిరక్షిస్తూ మానవజాతి శ్రేయాభివృద్ధికి తగిన చర్యలు తీసుకోవడం నానాజాతి సమితి ప్రధానోద్దేశము. అంతేకాక సమితికి ఒడంబడిక పత్రంలో తుల్య ప్రాభల్యము అనే సిద్ధాంతం ప్రాముఖ్యం తగ్గి సమిష్టి అంతర్జాతీయ సహకారము అనే సిద్ధాంతానికి ఎక్కువ ప్రాముఖ్యం ఇవ్వడమైంది. నానాజాతి సమితి వంటి ప్రపంచ సంస్థ అవసరాన్ని ఉపయోగాన్ని ప్రపంచ దేశాలన్నీ గుర్తించడమేకాక సమిష్టిగా అంతర్జాతీయ భద్రతను కాపాడవలసిన అవసరాన్ని కూడా గుర్తించినాయి.

పారిస్ శాంతి సమావేశము ఎదుర్కొన్న సమస్యలు చాలా వరకు 1924 నాటికి పరిష్కారమైనాయి. యూరప్ రాజ్యాల, సమీప ప్రాచ్యం పునర్వ్యవస్థీకరణ దాదాపుగా పూర్తి అయింది. క్లిష్టమైన నష్టపరిహార సమస్య తాత్కాలికంగా వాయిదా వేయడం జరిగింది. 1917 లో రష్యా లో జరిగిన కమ్యూనిస్ట్ విప్లవం ఫలితంగా పశ్చిమ దేశాలకు రష్యాకు మధ్య ఉన్న సంబంధాలు దెబ్బతిన్నాయి. అయితే 1924 నాటికి రష్యాలో ఏర్పడిన నూతన ప్రభుత్వాన్ని పశ్చిమ రాజ్యాలు గుర్తించడం ప్రారంభమైంది. ఈ విధంగా అంతర్జాతీయ పరిస్థితులు శాంతి భద్రతల స్థాపనకు అనుకూలంగా ఉన్నాయి.

3.2.2 ఫ్రాన్స్ భద్రత సమస్య : ప్రపంచ యుద్ధము ఇంకా పూర్తిగా ముగియక ముందే భవిష్యత్తులో జర్మనీ దురాక్రమణ బారినుంచి తన రక్షణకు హామీ కోసం ఫ్రాన్స్ అన్వేషించడం ప్రారంభించింది. యుద్ధం ముగిసిన తరువాత యూరప్ దేశాలన్నింటిలో ఫ్రాన్స్ భద్రతా సమస్యకు ఎక్కువ ప్రాధాన్యము ఇచ్చింది. మొదటి ప్రపంచ యుద్ధం ముగిసిన తరువాత కూడా భవిష్యత్తులో జర్మన్ దురాక్రమణ బారినుంచి తమ దేశ భద్రతకై హామీ కోసం ఈ కింది కారణాల వల్ల ఫ్రెంచి నాయకులు అన్వేషించడం ప్రారంభించినారు. 1870-1871 లలో జరిగిన ఫ్రాంకో - జర్మన్ యుద్ధ కాలంలో జర్మన్ చేతులలో తమ ఓటమిని 1914-1918 లలో జరిగిన మొదటి ప్రపంచ యుద్ధ కాలంలో జర్మనీ చేసిన దురాక్రమణను ఫ్రాన్స్ దేశ నాయకులు, ప్రజలు మరచిపోలేదు. ప్రపంచమంతా ఏకమైనందు వల్లనే జర్మన్ దురాక్రమణ నుంచి తాను రక్షించబడినాననే విషయాన్ని కూడా ఫ్రాన్స్ మరవలేదు. మొదటి ప్రపంచ యుద్ధంలో పూర్తిగా ఓడిపోయినప్పటికీ భవిష్యత్తులో జర్మనీ తిరిగి తమ దేశంమీద దురాక్రమణ చేస్తుందనే భయము ఫ్రెంచి నాయకులకు, ప్రజలకు కూడా ఎక్కువగా ఉంది. ఫ్రాన్స్‌లో అనేక రాజకీయ పార్టీలున్నప్పటికీ, రాజకీయ సుస్థిరత లేకపోయినప్పటికీ తమ దేశ భద్రతకు హామీ లభించవలెననే విషయంలో మాత్రం ఫ్రెంచి ప్రజలంతా ఏకాభిప్రాయంతో ఉన్నారు. యుద్ధంలో ఓడిపోయినా ప్రజా బలము, సహజసంపద, పారిశ్రామికాభివృద్ధి, సైనిక బలము, మొదలైన విషయాలలో జర్మనీ ఫ్రాన్స్‌కంటే పైచేయిగా ఉంది. రష్యాలో కమ్యూనిస్టు విప్లవం జరగడం, అమెరికా నానాజాతి సమితిలో సభ్యరాజ్యంగా చేరకపోవడం, జర్మన్‌పట్ల ఇంగ్లాండ్ సానుభూతితో వ్యవహరించడం, ఇటలీ, జపాన్‌లు దురాక్రమణ విధానం అనుసరించడం

వంటి యుద్ధానంతర పరిణామాల వల్ల భవిష్యత్తులో జర్మన్ దురాక్రమణ బారినుంచి తమదేశ భద్రతపట్ల ఫ్రెంచి ప్రజలకు భయాందోళనలు ఎక్కువైనాయి. పాయింకెర్, హెరియట్, బ్రేయాండ్ మొదలైన ఫ్రెంచినాయకుల మధ్య ఆంతరంగిక వ్యవహారం విషయాలలో భేదాభిప్రాయాలు ఉన్నప్పటికీ, దేశ భద్రత విషయంలో మాత్రం ఒకే విధమైన భయాందోళనలు ఉన్నాయి. ఇ.హెచ్.కార్ చెప్పినట్లు మొదటి ప్రపంచ యుద్ధానంతరం యూరప్ రాజకీయాలలో ఫ్రాన్స్ భద్రతకు అన్వేషించడం ఒక ముఖ్యమైన విషయమని చెప్పవచ్చు. యుద్ధానంతర సమస్యలలో అతి ప్రధానమైన సమస్య ఫ్రాన్స్ భద్రత సమస్య అని కూడా చెప్పవచ్చు.

3.3.3 ఇంగ్లాండ్, అమెరికాలు ఫ్రాన్స్‌తో సంధులు చేసుకోవడం : స్వదేశ భద్రతకు హామీగా తమ దేశ భూభాగం రైన్‌నది వరకు విస్తరింప చేసుకోవడానికి మిత్రరాజ్యాలు అంగీకరించవలెనని పారిస్ శాంతి సమావేశంలో ఫ్రెంచి నాయకులు కోరినారు. అయితే మిత్ర రాజ్యాలు అందుకు అంగీకరించకుండా 15 సంవత్సరాల కాలం వరకు రైన్ నది ఎడమవైపు ప్రదేశము ఫ్రెంచి ఆక్రమణలో ఉండటానికి సమ్మతించినాయి. అంతేకాక భవిష్యత్తులో జర్మనీ దురాక్రమణ జరిపినట్లయితే తమ పూర్తి సహాయాన్ని అందచేస్తామని ఇంగ్లాండ్, అమెరికాలు ధ్రువపరచకపోవడంవల్ల ఇంగ్లాండ్ - అమెరికాలు సంయుక్తంగా ఫ్రాన్స్‌కు ఇచ్చిన హామికి విలువ లేకుండాపోయింది. అందువల్ల 1921 లో ఫ్రాన్స్ పోలండ్‌లలో భద్రతకు సంబంధించిన ఒక ఒడంబడికను చేసుకొన్నది. పారిస్ శాంతి సంధులలోని షరతులను పరీక్షించవలెననే కోరిక ఉన్న ఫ్రాన్స్ పోలండ్‌ల స్వప్రయోజనాలు ఒకే మాదిరిగా ఉండటం వల్ల రెండు దేశాల మధ్య ఈ రక్షణ ఒడంబడిక జరిగింది. అయినప్పటికీ ఫ్రాన్స్‌కు భయం తగ్గలేదు. తన భద్రతకు ఇంగ్లాండ్ హామీని మళ్ళీ ఫ్రాన్స్ కోరింది. 1922 లో ఫ్రెంచి భద్రతకు ఇంగ్లాండ్ హామీ ఇచ్చింది. కాని ఫ్రాన్స్ ఇంగ్లాండ్‌ను సైనిక సహాయాన్ని కోరింది. అయితే సైనిక సహాయం విషయమై వాగ్దానం చేయడానికి ఇంగ్లాండ్ నిరాకరించింది. అందువల్ల ఫ్రాన్స్‌కు సంతృప్తి కలగలేదు, భయం తగ్గలేదు.

3.3.4 ఫ్రాన్స్ రూర్‌ను ఆక్రమించుకోవడం : జర్మనీ నుంచి నష్టపరిహారం వసూలు చేసుకోవడానికీ, జర్మన్ పారిశ్రామిక బలాన్ని ధ్వంసం చేయడానికీ ఫ్రాన్స్ 1922 లో జర్మన్ పారిశ్రామిక కేంద్రమైన రూర్‌ను ఆక్రమించుకొన్నది. అయితే రూర్ ఆక్రమణకు ఫ్రాన్స్ అధిక వ్యయం చేయవలసి వచ్చింది. దీనిని జర్మన్‌లు స్వాభావికంగా ప్రతిఘటించినారు. ఫ్రాన్స్ చేసిన పనిని ఇంగ్లాండ్ హర్షించలేదు. మొత్తం మీద ఫ్రాన్స్ రూర్‌ను ఆక్రమించుకోవడంవల్ల ఏ విధమైన లాభము పొందలేకపోయింది.

3.3.5 సమితి ద్వారా భద్రతకై ఫ్రాన్స్ ప్రయత్నం చేయడం : ఈ పరిస్థితిలో శాంతిసంధులలో చేసిన ఏర్పాట్లన్ని ఏ విధమైన మార్పులు చేయకుండా యధాతధంగా అమలు కావలెనని ఫ్రాన్స్ ఒక ప్రతిపాదనను చేసింది. సమితిద్వారా నిరాయుధీకరణ జరగవలెనని కూడా ఫ్రాన్స్ ప్రతిపాదించింది. అంతే కాక సమితి ద్వారా సమిష్టి భద్రతను అమలుపరచవలెనని మరొక ప్రతిపాదనను ఫ్రాన్స్ చేసింది. సమితి ఒడంబడికలోని 10వ, 16వ ప్రకరణాల సమిష్టి భద్రతకు సంబంధించినవి. పదో ప్రకరణం ప్రకారం సమితి సభ్యరాజ్యాలన్నీ వివిధ దేశాల ప్రాదేశిక సమగ్రతను, స్వాతంత్ర్యాన్ని, భద్రతను పరిరక్షించవలె. దురాక్రమణకు గురి అయిన సభ్యరాజ్యానికి సమితి సభ్యరాజ్యాలన్నీ సహాయం చేయవలె పదహారో ప్రకరణం ప్రకారం దురాక్రమణ జరిపిన రాజ్యాలతో సభ్యరాజ్యాలు ఆర్థిక, వర్తక, సాంస్కృతిక సంబంధాలు తెంచి వేసుకొన్నది. దురాక్రమణకు గురి అయిన రాజ్యానికి సైనిక సహాయం అందజేయవలె. కాని జెనీవాలో జరిగిన సమితి సాధారణ సమావేశంలో సమితి ఒడంబడికలోని 10వ, 16వ ప్రకరణాలకు సవరణలు చేయడం జరిగింది. ఈ సవరణల ప్రకారం దురాక్రమణ జరిపిన దేశాలమీద ప్రతి సభ్య రాజ్యము ఏ విధమైన చర్యలు తీసుకోవలెనో తనంతట తాను స్వేచ్ఛగా నిర్ణయించుకోవచ్చు. సమితి ఒడంబడికలోని సమిష్టి భద్రతా విధానం మీద ఫ్రాన్స్ ఆధారపడటం తగ్గింది. అంతేకాక ఫ్రాన్స్ సమితి యొక్క సమిష్టి భద్రత విధానాన్ని పటిష్టం చేయవలెననే నిశ్చయానికి వచ్చింది. ఆ ప్రయత్నం విఫలమైన తర్వాత యుద్ధానికి పూర్వం దేశాలు అనుసరించిన మైత్రికి సంబంధించిన పద్ధతి మీద ఫ్రాన్స్ ఆధారపడటం